

۱۶۱۵۶۸۱

حاصل در یوزه

گزاره‌هایی در تاریخ و فرهنگ ایران

مهدی سعیدی

انتشارات آزاد مهر

سرشناسه	: سعیدی، مهدی، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: حاصل در یوزه: گفتارهایی در تاریخ و فرهنگ ایران/ مهدی سعیدی.
مشخصات نشر	: تهران: آزادمهر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۱ ص.: مصور (رنگی).؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۲۰۰۰۰۰ ریال: 4-02-4655-006-879
فهرست نویسی	: فیپا
داشته	: کتابنامه به صورت زیر نویس.
عنوان دیگر	: گفتارهایی در تاریخ و فرهنگ ایران.
موضوع	: ادبیات ایرانی -- تاریخ و نقد
موضوع	: -- History and criticism Iranian literature
موضوع	: فرهنگ ایرانی
موضوع	: Culture, Iranian*
موضوع	: ادبیات فارسی -- ایران -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian literature -- Iran -- History and criticism
موضوع	: ایران -- تاریخ
موضوع	: Iran -- History
رده بندی کنگره	: ۷۹۳۱۲ ج ۱۲
رده بندی دیویی	: ۸/۰۱۸
شمار مکتبشناسی ملی	: ۵۱۹۷۲۵

۰۲۱۸۸۸۱۰۶۱۰

انتشارات آزادمهر

نام کتاب: حاصل در یوزه

نویسنده و گردآور مهدی سعیدی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۶۴-۲۰-۴

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷ (قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان)

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، خیابان وحید نظری، پلاک ۶۱

فهرست

۴	دییاجه
۸	تأمل در شاهنامه
۲۷	جستجو در برخی عناصر فولکلور
۵۶	جغرافیا، راهدان تاریخ
۶۱	طبع سوگ
۷۲	تاریخ و روشنفکری
۸۸	تسریع یا درنگ
۱۰۱	شعر یا نظم استادانه
۱۱۱	از رفتگان اخباری
۱۱۸	جدال با معنوی
۱۳۰	به که چه علمی است حقوق
۱۴۳	مشت مالی باستانی پاریزی

دیباچه

صائب می گوید:

نیست طول عمر را کیفیت عرض حیات

ما به آب تلخ صلح از آب حیوان کرده ایم

یعنی در آن جا که نمی شود پیر نشد، نمی شود نمرد، پس تنها راهی که باقی می ماند این است که زندگی از جهت عرض دراز گردد.^۱

گمانم بر این است که بالا بردن کیفیت زندگی جز به مدد آگاهی از فرصت ها، تنگی ها، قورما و ضعف های زندگی نیست. تا کسی بر خوب و بد زندگانی آگاهی بدد مسلماً نمی تواند بر کیفیت آن بیفزاید. البته برای ما ایرانی ها شرایط لازم برای آگاه شدن و به جوهر زندگی دست یافتن، مهیاتر است. حد این که ما بر سرزمینی گام می نهیم که پیش از این پهلوانان شاهنامه گم زده اند، هوایی را به درون سینه خود فرو می کشیم که هنوز گیسوهای بازدم های امثال فردوسی و سعدی در آن معلق مانده است و نهایتاً در سرزمینی به گور می رویم که بوعلی ها رفته اند. بدین طریق هر ایرانی از لحظه ای که چشم به جهان می گشاید به طرز معجزه آسایی به

^۱ درست همین عبارت را دکتر دبیر سیاقی از زبان بوعلی سینا آورده است در «مجله ی بخارا - شماره ی ۱۱۷ فروردین و اردیبهشت ۹۶ ص ۱۸۹» نیز دکتر اسلامی ندوشن در «ایران و تنهائیش، چاپ سوم ۱۳۹۵ - نشر سهامی انتشار ص ۱۳.

دنیای تاریخ و فرهنگ و ادب پیوند زده می‌شود.^۱ به همین جهت است که نمی‌توان ایرانی بود و از شاهنامه آگاهی نداشت، نمی‌توان در ایران زندگی کرد و دمساز نی‌نامه مولوی نشد، نمی‌شود ایرانی ماند بدون این‌که تاریخش را نادانسته گذاشت و نمی‌توان ایرانی مُرد مگر آن‌که از شراب خیام و حافظ جرعه‌ای نوشید. آن چه ایران را در صحنه‌ی جهانی سربلند و پرشکوه جلوه داده است، بدون تردید تاریخ بر فراز ه‌نشیب اوست.^۲ اسلامی ندوشن درباره‌ی اهمیت تاریخ در ایران آن‌گونه می‌نویسد: «از زمانی که مادها پا بر صحنه‌ی سیاسی جهان نهادند تا به امروز ایران همواره در کارگاه زمانه حضور داشته، زمانی بیشتر، زمانی کمتر، زمانی فرمانروا، زمانی زیر دست. ولی هرگز از صف اول تاریخ عقب رانده نشده است».^۳

بنابر این از ایران اگر تاریخش را پس گرفته شود از او جز مشتی خاک و صخره و دره و شوره‌زار و بختی آرد باقی نمی‌ماند. ایران را بدون این‌ها می‌توان تصور کرد اما تصور ایران بدون تاریخ تصور تنی بی‌جان است و چه سود تن بی‌جان را؟ نمود انسانی این تصور جهان پهلوان رستم است که جانش به عمر ۶۰۰ سالش بسته است. رستم بدون احتساب ۶۰۰ سال تاریخ پهلوانی در نیمه‌نامه

^۱ از قضا زاد روز نویسنده نیز درست مصادف است با قتل امیر کبیر. منتهی با یک اختلاف نزدیک به دو قرنی.

^۲ دکتر اسلامی ندوشن در کتاب ایران و تنهائیش، ذیل عنوان ایرانی کیست؟ مختصات و ویژگی‌های یک ایرانی را برمی‌شمرد.

همان_ دییاجه ص ۶

زیستن و در بی‌نام و نشانی مردن است. یعنی پر کاهی بودن در آغوش باد.

بدین سبب است که نویسنده‌ی این سطور نیز از عینک تاریخ برای جستجو در عناصر فولکلور، جدال با سعدی، تأمل در شاهنامه، تسرب یا درنگ و بهره گرفته است. چه این که با تاریخ است که می‌توان ریشه‌های فرهنگ‌های عامه را فهمید، سعدی را به نقد کشاند و صدای سم اسبان شاهنامه و شیوه‌ی آن‌ها را از نزدیک شنید. همه‌ی این‌ها را حلقه‌های به هم پیوسته‌ی تاریخ به ما رسانیده است. تاریخ، خوانیم.

اما برای عین کتاب باید بگوییم که «حاصل در یوزه» را انتخاب نمودم که به نام گونه‌ای است که در شعر مولوی آمده (صفحه بعد) و هم این به نوعی تداعی کننده‌ی کار تحقیق تاریخی است چه به قول باستانی پاریزی یک محقق تاریخ بر خلاف سایر اهل ذوق و ادب جز «در یوزی» هفت شهر عشق، آرشیوها و منابع و مآخذ کاری ندارد و اصلاً یک تحقیق تاریخی در چنین خواهد مرد اگر متکی به اسناد گونه‌گون و در رافع اندازی از این در و آن در نباشد. و در واقع با این عنوان خواسته‌ام که یوزه باشم میان ادبیات و تاریخ.

مهدی سعیدی

۱۳۹۷